Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Vastine

22.11.2024

VN/667/2024
VN/667/2024-TEM-9

Talousvaliokunta

Työ- ja elinkeinoministeriön vastine talousvaliokunnalle annettuihin lausuntoihin – HE 170/2024 vp.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa vastine talousvaliokunnalle annettuihin lausuntoihin. Puolustusministeriö on osallistunut vastineen valmisteluun oman toimialansa osalta.

1. Yleistä

Hallituksen esityksestä 170/2024 talousvaliokunnalle annetuissa lausunnoissa nostetaan esiin pääpiirteissään seuraavia asioita: tietojen julkistamisvelvoitteen laajuus, energiatehokkuusdirektiivin 12 artiklan ja siihen liittyvän komission delegoidun asetuksen suhde, esityksen suhde direktiivin edellyttämään, ehdotettujen lainmuutosten kannustavuus, mahdollisuus ottaa huomioon uusiutuvan energian käyttö datakeskuksissa sekä sääntelyn aiheuttama hallinnollinen taakka valvontaviranomaiselle.

Yleisesti lausunnoissa on asetuttu tukemaan esitystä. On katsottu, että on hyvä, että sääntelyssä pitäydytään direktiivin edellyttämässä minimissä mm. soveltamisalan osalta (FiCom, Telia, Pääesikunta), on pidetty hyvänä ilmoitettavien tietojen tarkkuuden rajoittamista maakuntatason tietoon (EK, FDCA, FiCom, Telia), on katsottu tietojen julkistamisvelvollisuuden kannustavan suunnittelu- ja tehokkuustoimiin (Suomen uusiutuvat ry), ja on katsottu esitetyn sääntelyn selkeyttävän energiatehokkuusdirektiivin 12 artiklan ja komission delegoidun asetuksen suhdetta Suomen kannalta (FDCA).

Muutoksia ehdotettuun sääntelyyn on esitetty kahdessa esityksessä. Suomen Erillisverkot Oy ehdottaa lakiehdotuksen 29 f §:n 2 momenttiin lisättäväksi nimenomainen maininta turvallisuusviranomaisten operatiivista toimintaa palvelevien datakeskusten poissuljennasta julkistamisvelvoitteen piiristä, perusteena se, ettei erityisverkkojen erityistehtävänsä johdosta tule raportoida mitään. Suomen uusiutuvat ry puolestaan ehdottaa, että datakeskusten tulisi julkistaa myös uusiutuvien energialähteiden osuus energiankulutuksestaan Saksassa omaksutun mallin mukaan.

2. Suomen Erillisverkot Oy:n lausunto

Suomen Erillisverkot Oy korostaa lausunnossaan sitä, että lainsäädännölliset vaatimukset datakeskuksia koskevien tietojen julkistamisvelvollisuudesta eivät saa vaarantaa yhteiskunnallista turvallisuutta ja kriittistä

Postiosoite **Postadress** **Postal Address** Työ- ja elinkeinoministeriö	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
PL 32 00023 Valtioneuvosto	Aleksanterinkatu 4 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	09 1606 2160 +358 9 1606 2160	kirjaamo.tem@gov.fi www.tem.fi

viestintää sekä infrastruktuuria. Tätä silmällä pitäen Suomen Erillisverkot Oy ehdottaa edellä mainittua lisäystä lakiehdotukseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa valmistelussa pyrityn löytämään tasapaino yhtäältä turvallisuusnäkökulman ja toisaalta EU-sääntelyn (energiatehokkuusdirektiivin) asettamien vaatimusten välillä, riittävän kattavalla tavalla. On huomattava, että Euroopan Unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 346 artiklan 1 a kohdan mukaan mikään jäsenvaltio ei ole velvollinen antamaan tietoja, joiden ilmaisemisen se katsoo keskeisten turvallisuusetujensa vastaiseksi. Toisaalta myös direktiivin vaatimusten täyttäminen on tavoitteena painava ja tulee ottaa huomioon.

Työ- ja elinkeinoministeriö puoltaa Suomen Erillisverkot Oy:n muutosesitystä lakiesityksen 29 f §:n 2 momenttiin. Ministeriö katsoo, että direktiivin tavoitteet tulisi voida saavuttaa myös niin, että turvallisuusviranomaisten operatiivista toimintaa palvelevat datakeskukset suljetaan julkistamisvelvoitteen ulkopuolelle.

Työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa siten puolustusministeriön ehdotuksen mukaisesti seuraavaa muotoilua 29 f §:n 2 momenttiin:

> Edellä 1 momentissa säädettyä ei sovelleta datakeskuksiin, joita käytetään maanpuolustuksessa, alueellisen koskemattomuuden valvonnassa tai turvaamisessa taikka väestönsuojelussa tai yhteiskunnan kannalta elintärkeiden toimintojen toteuttamisessa.

Perusteluna ehdotukselle työ- ja elinkeinoministeriö toteaa myös muissa toiminnoissa kuin alueellisen koskemattomuuden turvaamisessa voivan olla kyseessä sellainen keskeinen turvallisuusetu, jota SEUT-sopimuksen 346 artiklan 1 a kohdassa tarkoitetaan. Suomen Erillisverkot oy:n kohdalla on kyse tällaisesta toiminnasta.

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 4 artiklan 2 kohdan mukaan kansallinen turvallisuus säilyy yksinomaan kunkin jäsenvaltion vastuulla. Kansallisen turvallisuuden kannalta keskeisiä ovat sellaiset yhteiskunnan perustoiminnot, joiden häirintä tai lamauttaminen saattaisi viime kädessä johtaa ihmisten hengen tai terveyden vakavaan vaarantumiseen. Tällaisiin kuuluvat esimerkiksi energian tuotanto, sähkö-, viestintä- ja liikenneverkot taikka elintarvike- ja lääkehuoltoa tai kansallista huoltovarmuutta kaiken kaikkiaan ylläpitävät toiminnot. Niihin kohdistuva uhka voi ilmetä avoimen vahingoittamisen ja väkivallan lisäksi esimerkiksi tietoverkkoon ja kaapeleihin kohdistuvina hyökkäyksinä tai erilaisten keinojen yhdistelminä. Kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavaa toimintaa voi siten olla yhteiskunnan perustoimintojen häiritsemiseen tai lamauttamiseen tähtäävä taikka perustoimintojen häirinnän tai lamauttamisen mahdollistamiseen liittyvä toiminta.

Tarkka paikka- ja olosuhdetieto ovat keskeisiä tiedonlähteitä toimijoille, jotka syystä tai toisesta haluaisivat vahingoittaa suomalaista yhteiskuntaa lyhyellä tai pitkällä aikavälillä. Tiedon avoimuuden vaatimus haastaa usein viranomaisten todellista kykyä suojata yhteiskuntaa suorilta tai epäsuorilta uhilta ja riskeiltä. Avoimen ja demokraattisen yhteiskunnan viranomaistenkin perustehtävä on mainittu kansalaisten suojaaminen. Datakeskuksista jaettavaa tietoa tulee suojata kansallisen turvallisuuden perusteella niiden toimijoiden osalta, joiden erityinen ydintehtävä on valtion toiminnan kannalta kriittisten toimintojen suojaaminen.

Esimerkkinä lisäyksen myötä julkistamisvelvoitteen ulkopuolelle jäävistä toimijoista ovat Suomessa laissa julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta (10/2015, TUVE-laki) tarkoitetut viranomaiset ja muut toimijat. Laissa säädetään yhteiskunnan kannalta kriittisistä toiminnoista vastaavien viranomaisten yhteistoiminnan edellyttämän viestinnän jatkuvuuden ja häiriöttömyyden turvaamisesta. Niin ikään esimerkki on Huoltovarmuuskeskuksen alainen Suomen Huoltovarmuusdata Oy, joka on konesalikapasiteettia omistava valtionyhtiö.

3. Suomen uusiutuvat ry:n lausunto

Suomen uusiutuvat ry ehdottaa, että datakeskusten edellytettäisiin julkistavan tiedot myös uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön kulutuksestaan Saksassa omaksutun mallin mukaisesti. Suomen uusiutuvat ry toteaa lausunnossaan myös, että Suomen sähköjärjestelmä on nyt jo erittäin hiilineutraali, mutta koko energiajärjestelmä paljolti riippuvainen fossiilisilla polttoaineilla tuotetusta energiasta.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa sähköntuotannossa käytettävän Suomessa jo nyt lähes yksinomaan (osuus 94 %) päästöttömiä energialähteitä (ydinvoimaa ja uusiutuvia energialähteitä). Tämän lisäksi uusiutuvien energialähteiden käyttöä koskevien tietojen julkistamista koskeva velvoite aiheuttaisi datakeskuksille lisää hallinnollista taakkaa. Työ- ja elinkeinoministeriö ei siten pidä Suomen uusiutuvat ry:n ehdottamaa lisäystä oikeasuhteisena eikä perusteltuna, eikä näin ollen tue Suomen uusiutuvat ry:n ehdottamaa lisäystä.

Ylijohtaja Riku Huttunen

Erityisasiantuntija Eriika Melkas

Liitteet
Jakelu

Tiedoksi